

Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2021 – 2031

Region östra söderort

som omfattar följande stadsdelsförvaltningar:

Enskede-Årsta-Vantör

Farsta

Skarpnäck

Syfte och mål med boendeplanen

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose alla brukares behov och önskemål vad gäller bostäder med särskild service inom valfrihetssystemet. Möjligheten att skapa variation i utbudet av bostäder, planera för utbyggnad av särskilda profilbostäder och tillsäkra den geografiska placeringen av bostäder över hela staden ökar.

Målen med den stadsövergripande boendeplanen är att tillgodose behoven av bostäder med särskild service samt att minska antal icke verkställda beslut och antal bostadsinsatser utanför valfrihetssystemet avseende dessa bostäder.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att beställa boenden inom sitt stadsdelsområde. Socialförvaltningen följer upp resultatet av stadsdelsförvaltningarnas arbete. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar också för att tillsammans med övriga förvaltningar inom regionen årligen göra en boendeplan. Förvaltningarnas regions boendeplan redovisas och godkänns av respektive stadsdelsnämnd, vilka godkänner sin del av boendeplanen.

För ytterligare bakgrund, definitioner, målgrupper och beskrivning av boendeplanen se bilaga 2, Vägledning för framtagande av Boendeplanen.

Befintliga boenden

I boendeplanen delas bostäder in i följande kategorier:

A- Gruppboende LSS, som är yrkrävande.

B- Gruppboende LSS, som bör vara friliggande.

C- Gruppboende LSS, normal tillgänglighetsanpassning.

D- Serviceboende LSS eller SoL, normal tillgänglighetsanpassning.

E- Gruppboende SoL.

I region östra söderort finns idag, inom stadens egen regi och upphandlade verksamheter, totalt 351 lägenheter inom kategori A-E. 177 lägenheter i Enskede-Årsta-Vantör, 87 lägenheter i Farsta och 87 lägenheter i Skarpnäck.

Tabellen visar hur utvecklingen av det befintliga beståndet har sett ut 2019-2021

	Enskede Årsta Vantör	Farsta	Skarpnäck	Region östra söderort
2019	159	87	81	327
2020	159	87	87	333
2021	177	87	87	351
Förändring	+18	0	+6	+23
Totalsumma	495	262	255	1012

I Farsta förväntas totalt 11 lägenheter att byggas enligt kategori D serviceboende enligt LSS, vilka är preliminärt inflyttningsklara år 2021. Dessa är inte medräknade i tabellen ovan.

Enskede-Årsta-Vantör har tagit bort 12 lägenheter i statistiken i det befintliga beståndet i jämförelse med föregående års boendeplan. Detta beror på att ett stödboende inom socialpsykiatri har rapporterats felaktigt då stödboenden inte ingår i ramen för boendeplanens planering av bostäder.

Anledningen till att antalet lägenheter ser ut att ha minskat inom Farsta stadsdelsområde i jämförelse med tidigare boendeplan beror på tidigare felregistrering dvs, en lägenhet på Villornas gruppboender, Rödkindavägen 14 fungerar som personalutrymme och ska därför inte räknas med i aktuellt bostadsbestånd.

Flyttkedjor

I region östra söderort har ett knappt tiotal personer anmält behov av att byta boendeform. Bytesönskemålet är kopplat till förändrat behov och majoriteten önskar byta från gruppboestad till serviceboestad. Men det förekommer även behov av byte till en boendeform med utökat stöd- det vill säga från serviceboestad till gruppboestad.

Region östra söderort ser ett behov av möjlighet att kunna göra en boendekarriär för människor med funktionsnedsättning. Det vill säga, det ska finnas möjlighet att kunna utveckla sina färdigheter och kunna byta från en gruppboestad till en serviceboestad eller vice versa. Men också en möjlighet att kunna flytta till ett än mer självständigt boende till exempel tränings- och försökslägenhet.

Prestationsersättning för personer som omfattas av personkrets 1 enligt LSS som har boendestöd i eget boende finns för att motverka inlåsningseffekten, men är inte tillräcklig.

Region östra söderort ser också ett behov av att staden utvecklar bedömningsinstrument samt träningsboenden som ger en tydligare bild av människors förmågor och behov av stöd i vardagen. Det är svårt att bedöma varaktigt behov av gruppboestad för en ung människa. En kompetensutveckling hos beställare kan behövas för detta. Det kan också vara värt att notera att en tendens som stadsdelsförvaltningarna uppmärksammar är att föräldrar till unga vuxna uttrycker ambivalens i förhållande till sina barns behov av självständigt boende kontra en mer kollektiv boendeform. Detta komplicerar ytterligare en objektiv hållbar behovsbedömning över tid.

Region östra söderorts uppfattning i ansvarsfrågan på beställarsidan vid beställning av boende är att tremånaders- regeln i viss utsträckning bidragit till positiva förtydliganden och incitament för stadsdelar att bygga. Däremot har stadsdelarna delade uppfattningar om åtgärderna fått tillräcklig effekt, då tre månader är en kort tid i relation till hur lång tid det tar att avgöra faktiska behov och om matchningen varit adekvat.

Tomma lägenheter

Region östra söderort ser en trend att tiden för förmedling av lägenheter har blivit mer utdragen än tidigare. Förmedlingsprocesserna har blivit längre. Trenden bör följas upp med statistik för att se hur förmedling kan ske på ett mer effektivt sätt.

I Enskede- Årsta Vantör har 14 lägenheter stått tomma under en längre period än tre månader, av dessa tillhör 13 lägenheter nybyggnationer som öppnade under år 2020.

I Skarpnäck har en lägenhet i Fogdevägens gruppboestad stått tom under mer än tre månader.

Befintliga individuella avtal

Stadsdelsförvaltningarna utreder och fattar beslut om rätt till bostad med särskild service. Stadsdelsnämnden är ansvarig för att insatsen verkställs.

Enheten för bedömning och förmedling inom socialförvaltningen har i uppdrag att förmedla bostad hos utförare som är upphandlade av staden inom ramen för lagen om valfrihet, LOV. I de fall enheten inte kan hitta någon lämplig utförare som motsvarar personernas behov så ansvarar stadsdelsförvaltningen för att anskaffa och förmedla bostad till den enskilde. Stadsdelsförvaltningen måste då direktupphandla och avtala med utförare som ligger utanför stadens LOV-avtal.

Region östra söderort har upprättat individuella avtal utanför stadens LOV-avtal gällande **100 personer** med insatsen bostad med särskild service, 93 inom kategori A-D och 7 inom kategori E.

I tabellen visas antal individuella avtal A-D 2019-2021

Individ- avtal	Kategori A-D			
	Enskede Årsta Vantör	Farsta	Skarpnäck	Region östra sö- derort
2019	43	23	24	90
2020	52	30	12	94
2021	48	30	15	93
Föränd- ring	+5	+7	-9	+3

För kategori E, gruppboestad SoL är förändringen en minskning på två avtal, från nio stycken till sju för samma tidsperiod.

Samtliga stadsdelsförvaltningar inom region östra söderort har gjort särskilda satsningar för att kunna erbjuda enskilda en lägenhet på boenden inom stadens LOV-avtal. Detta har bidragit till att flera individuella avtal har kunnat avslutas 2019-2021. Då stadsdelsförvaltningarna har gjort särskilda satsningar för att förhandla priset per dygn har även dygnskostnaden sänkts i flera individuella avtal.

Satsningarna har medfört att ökningstakten av behovet av direkt-upphandling och individuella avtal har bromsats in. Arbetet att erbjuda personer bostad med särskild service inom staden fortsätter enligt plan.

Region östra söderorts individuella avtal uppgår till en total dygnskostnad om 380 513 kronor. Beställarens kostnader ersätts utifrån nivåbedömningar i ersättningssystemet med motsvarande 274 686 kronor per dygn. Det ger en merkostnad för regionen med **105 827 kronor per dygn**. Då köp av plats utanför stadens LOV-avtal många gånger innebär en högre dygnskostnad är det kostnadsdrivande för staden att ha upprättade individuella avtal. Redovisad sammanlagd dygnskostnad avser priser enligt 2020 års priser. Kostnaden för aktuella individuella avtal år 2021 förväntas att öka.

Det varierar mellan stadsdelsförvaltningarna i vilken utsträckning som det skulle vara möjligt att erbjuda de personer som har individuella avtal en plats inom upphandlade verksamheter. Uppskattningen är att två tredjedelar av besluten skulle kunna verkställas inom LOV-avtal om det fanns ett större utbud av bostäder.

Pågående projekt av boenden

Inom region östra söderort planeras att byggas 97 lägenheter under perioden 2021- 2031. Se vidare utveckling under nästkommande rubrik.

I region östra söderort finns det idag bostad med särskild service vars lokaler av olika anledningar inte är ändamålsenliga. I dessa fall kan det bli aktuellt att flytta till nya lokaler som är bättre anpassade, både sett ur ett verksamhetsmässigt såväl som ekonomiskt perspektiv.

Uppskattat behov av boenden år 2031

Då behovsframskrivningen av behov i befolkningsprognosen i Stockholms stad är övergripande ger det svårigheter för stadsdelsnämnderna att ta fram prognoser i boendeplanen för region östra söderort. Därmed bygger det uppskattade behovet på erfarenheter av målgruppen och kända behov inom förvaltningarna. I och med detta ska prognosen läsas med försiktighet.

Förmedlingen av bostäder görs centralt i staden. Vid nybyggnation av bostäder enligt SoL och LSS kan stadsdelsnämnden endast räkna med en del av nybyggnationen. Detta är faktorer som gör det svårt för regionen att göra prognoser av kommande behov och i vilken utsträckning behovet kan tillgodoses.

När det gäller uppskattning av barns framtida behov av bostad med särskild service fram till 2031 är det svårare att avgöra desto yngre barnen är och behöver därför läsas med försiktighet. Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck har uppmärksammat att det finns fler barn än tidigare i förskola, lägre skolåldern med mer omfattande funktionsnedsättningar. Dessa barn kommer troligen ha behov av LSS-boende inom en 10-15 årsperiod.

Fram till år 2031 beräknas region östra söderort ha ett befintligt bestånd av 351 lägenheter samt planerad nybyggnation om 97 lägenheter vilket blir totalt 448 lägenheter. Detta förutsätter dock att alla planerade byggprojekt under planeringsperioden fullföljs, se Excel dokument, flik 3, kolumn K.

Region östra söderort uppskattar ett framtida behov av lägenheter tom 2031 om ca 313 lägenheter. Detta ger ett underskott för regionen av 216 lägenheter. Det största behovet uppskattas vara inom kategori C, kategori E och kategori B.

Sammantaget bedöms befintligt bestånd inom regionen inte täcka behovet under kommande tioårsperiod.

I nedanstående tabell redovisas regionens uppskattade underskott för år 2031.

Kategori	Bestånd	Projekt	Antal personer i befintligt bestånd	Uppskattat behov, tillkommer	Utfall
A	16	6	16	17	-11
B	30	0	30	47	-47
C	202	48	202	124	-76
D	61	31	61	59	-28
E	42	12	42	66	-54
Total	351	97	351	313	-216

Personer som har individavtal utanför LOV-avtal räknas därmed inte in i det uppskattade behovet av tillskott av bostäder. Eftersom att en stor del av de personer som har individavtal utanför LOV-avtalet skulle kunna bo i upphandlade boenden ger det en underskattning av behovet av nytillskott.

Bostad med särskild service till särskilda målgrupper

Region östra söderort ser idag en utmaning med att kunna verkställa beslut inom stadens LOV-avtal för några särskilda målgrupper. Beror främst på att det saknas en viss inriktning av boenden inom LOV-avtalet men också på att det finns svårigheter att möta vissa särskilda målgruppers behov. Det har varit situationer där insatsen har verkställts inom LOV-avtalet och utföraren inte har klarat att möta den enskildas behov. Detta har då lett till att den enskilda har fått flytta till en bostad utanför LOV-avtalet.

Nedan redogörs för de behov som idag är svåra att tillgodose.

Enskede-Årsta-Vantör har erfarit att det finns svårigheter med att verkställa beslut om gruppboende enligt socialtjänstlagen för personer inom socialpsykiatrins målgrupp. Den enskilde får ofta vänta en längre tid på att insatsen ska kunna verkställas och situationen får lösas genom andra insatser i avvaktan på verkställighet. Även Skarpnäck har dessa erfarenheter.

Enskede-Årsta-Vantör har erfarit svårigheter att hitta lämpligt boende till personer som är dövstumma.

Regionen ser svårigheter med att hitta adekvat boende, vilket beror på att den enskilde kan ha flera olika diagnoser, dels finns en grunddiagnos som ska tas hänsyn till, dels tillkommer ofta andra diagnoser. Exempel på tilläggsproblematik kan vara missbruk, allvarlig psykisk ohälsa, utåtagerande beteende, självskadebeteende inklusive av sexuell karaktär.

Farsta beskriver ytterligare utmaningar är när personer med funktionsnedsättning utvecklar någon form av demens men som självklart har samma kvarboenderätt som alla andra. Om eller när dessa personer av sjukvårdsskäl ändå behöver flytta finns bara vård- och omsorgsboende vilket måste bäras av det fasta anslaget och inte ingår i någon nivåersättning.

För att få en samlad bild av stadens behov av bostad med särskild service för särskilda målgrupper/ profilboenden skulle det vara betydelsefullt att föra in dessa målgrupper i statistiken i framtida Boendeplaner. Det vill säga att förutom att ha kategori A-E även inför kategorier om boenden med särskild inriktning.

Slutsatser summering

Då behovsframskrivningen för Stockholms stad är övergripande ger det svårigheter för stadsdelsnämnderna att ta fram prognoser i regionsplanen. Därmed bygger det uppskattade behovet på erfarenheter från målgruppen och kända behov inom förvaltningarna. I och med detta ska prognosen läsas med försiktighet.

Region östra söderort har ett tilltagande behov av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Det råder störst brist på bostäder inom framförallt kategorier, C och E men även B, under planeringsperioden 2020-2031.

Förutsatt att det inte byggs fler bostäder än de som redan är planerade, bedöms bristen av bostäder att kvarstå och öka till år 2031.

Förutom att det kan bli svårt för region östra söderort att verkställa beslut om bostad, så kan bristen på bostäder innebära försämrade livsvillkor för den enskilde. En konsekvens av att staden saknar bostäder för aktuella målgrupper är att kostnadsdrivande avtal upprättas utanför stadens LOV-avtal.

Förvaltningarna inom region östra söderort är aktiva med att anmäla intresse för att bygga bostäder med särskild service vid nybyggnation inom respektive stadsdelsområde. Detta i sig bedöms dock inte tillräckligt för att klara framtida behov av boenden. Staden har behov av en mer långsiktigt samlad strategi, och behöver bli mer aktiva för att möta de framtida behoven av bostäder för aktuella målgrupper.

En stor del av det uppskattade behovet av boende inom regionen utgörs av personer som idag är hemmaboende barn. Swecos rapport (bilaga 4) visar en möjlig trend att unga vuxna som beviljas bostad med särskild service har minskat under senare år vilket skulle kunna bero på minskad efterfrågan.

Bilagor

1. Excelformulär
2. Vägledning för framtagande av Boendeplanen
3. Befolkningsdata (från start.stockholm)
4. Swecos prognos över kommande behov av bostäder med särskild service